

ՆՈՐ ՀՈՒՇԱԿՈԹՈՂԻ ԲԱՅՈՒՄ

Ճանաչված քանդակագործ, ԽՍՀՄ Գեղարվեստի ակադեմիայի իսկական անդամ, ԽՍՀՄ ժողովրդական նկարիչ և ՀԽՍՀ արվեստի վաստակավոր գործիչ Արա Սարգսյանի (1902-1969 թթ.) հեղինակած բազմաթիվ մոնումենտալ արձաններն ու փոքրածավալ կիսանդրիները զարդարում են ոչ միայն մեր գեղարվեստի մայրաքաղաքի հրապարակներն ու պուրակները, փողոցներն ու շենքերը, այլև դրանք լայնորեն ներկայացված են հանրապետության մյուս բնակավայրերում, ինչպես նաև պարկերասրահներում ու թանգարաններում:

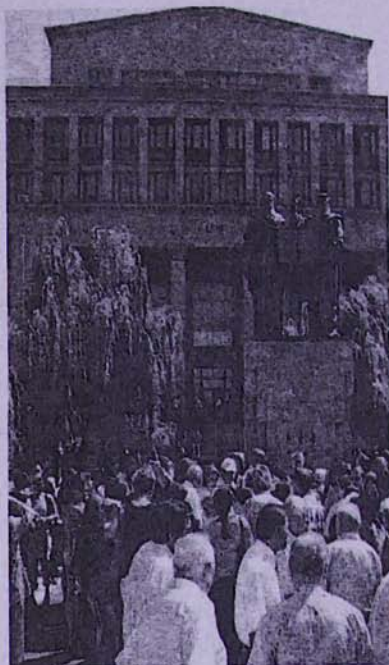
Սակայն միաժամանակ պետք է նշել, որ մեծանուն արվեստագետի ոչ բոլոր գործերն են, որ բաց երկնքի փակ գրեթե են իրենց տեղը: Ա. Սարգսյանի շատ քանդակներ դեռևս սպասում են հովանավորների, որպեսզի ձուլվեն ու տեղադրվեն իրենց արժանի վայրերում: Դրանցից մեկն էլ նրա «Մահակ Պարթև և Մեսրոպ Մաշտոց» քանդակն է, որը հայ ժամանակակից արձանագործության փայլուն նվաճումներից է:

Եվ ահա, Երևանի պետական համալսարանի կենտրոնական մասնաշենքի հրապարակում, սեպտեմբերի 3-ին, մեծ հանդիսավորությամբ տեղի ունեցավ Ա. Սարգսյանի հեղինակած հիշյալ հուշակոթողի բացումը:

Հանդիսությունը վերածվեց մեծ տոնախմբության, որին մասնակցում էին հարյուրավոր ուսանողներ, պրոֆեսորադասախոսական կազմի և մայրաքաղաքի հասարակայնության ներկայացուցիչներ և հյուրեր: Ներկա էին նաև Երեվանի քաղաքապետ Ռ. Նազարյանը, մայրաքաղաքի գլխավոր ճարտարապետ Ն. Սարգսյանը, այլ պաշտոնապար անձինք և քանդակագործի հարազատներն ու բարեկամները:

Երևանի քաղաքապետը հավաքված լրագրողներին ասաց, որ բացվող հուշարձանախումբը մայրաքաղաքին նոր շուք կհաղորդի և համահունչ կլինի համալսարանի հրապարակում տեղադրված մեր մյուս մեծերի հուշարձաններին:

ԵՊՀ ռեկտոր, ակադեմիկոս Ռ. Մարտիրոսյանն իր բացման խոսքում նշեց, որ փառանդավոր քանդակագործ Ա. Սարգսյանի հանրահայտ «Մահակ Պարթև և Մեսրոպ Մաշտոց» հուշարձանի բացումը մեր մայր կրթօջախի առջև պարտական կարևոր նշա-

Հուշակոթողի բացման
հանդիսության ընթացքում

նակություն ունի ոչ միայն ուսանողության ու պրոֆեսորադասախոսական կազմի համար, այլև այն արժանի նվեր է մեր ողջ կրթական համակարգին: Արա Մարգարյանի այս մտադրաման մարմնավորումը, շարունակեց

ռեկտորը, ունի ավելի քան կեսդարյա պատմություն: Տարիներ շարունակ փարբեր պատճառներով ձգձգվել է այս գեղեցիկ քանդակի տեղադրությունը: Այդ մասին ժամանակին ակնարկել է նաև հեղինակը և խնդրել, որ այն դրվի մայրաքաղաքի արժանավայել տեղերից մեկում: Եվ այսօր, կես

Հուշակոթողի օրհնության ժամանակ

դար անց, կատարվում է նրա իղձը, նրա սպեղծագործությունների գլուխգործոցը դրվում է մեր մայր բուռի հրապարակում, իրեն արժանավայել վայրում: Թվում է, թե մեր առաջին մեծ ուսուցչապետերի այս հուշարձանը սպեղծված է հենց այսպեղ կանգնեցվելու համար: Այն մարմնավորում է հայոց Ոսկեդարի և մեր օրերի միջև եղած կապը:

Համալսարանի ռեկտորը նշեց, որ այս քանդակը տեղադրվեց շնորհիվ քանդակագործի որդու՝ Արմեն Մարգարյանի: Նա իր միջոցներով ձուլել է փվել և հեփամուր եղել, որ այն տեղադրվի իրոք արժանավայել տեղում: Քանդակի վրա մեծ աշխատանք է կատարել նաև Ա. Մարգարյանի աշակերտ, քանդակագործ Աշոտ Անդրիասյանը: Հուշարձանը նախագծել է ճարտարապետ Ռոմեն Զուլիսկյանը, իսկ պատվանդանի հեփ կապված աշխատանքները իրականացրել է վարպետ Վարդան Ամրոյանը՝ իր որդիների հեփ:

Այնուհեփև հուշարձանի վրայից դանդաղորեն ցած սահեց ճերմակ պաստառը, և հավաքվածների հայացքի առաջ 3,5 մ բարձրություն ունեցող գեղեցիկ պատվանդանից վեր հառնեց շուրջ 2,5 մետրանոց բրոնզաձուլ վեհաշուք կոթողը՝ Սահակ Պարթևի ու Մեսրոպ Մաշտոցի լուսավոր կերպարներով: Գիրքը, որ նրանց ձեռքին է, քանդակագործի մտադրամամբ խորհրդանշում է գրականության ու մշակույթի ունեցած դերը մեր ժողովրդի կյանքում: Գիրքը, որ իր բացված էջերին կրում է հայոց Այբուբենը, փաստորեն կապակցում է քանդակի երկու կերպարներին:

Այնուհեփև շարականների հոգեզմայլ հնչյունների ուղեկցությամբ Սուրբ Մյուռնոնով օծվեց հուշարձանը: Օծումը կատարեց Աստվածաբանական ֆակուլտետի դեկան, պրոֆ. Ծահե արքեպիսկոպոս Աճեմյանը: Մրբազան Հայրն իր խոսքում ասաց. «Այսօր մենք հուշարձանի բացումը կատարեցինք Մրբալույս Մյուռնոնի օծմամբ: Հայ ժողովուրդը և Հայաստանյայց Եկեղեցին ունեցած են երեք մեծ Սուրբեր: Առաջինն է Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչը, որ քրիստոնեացուց հայությունը, երկրորդ և երրորդն են Սուրբ Մա-

հակ և Սուրբ Մեսրոպ, որոնք քրիստոնեությունը հայացուցին, ավին զայն մեզ և մեր հոգիին մեջ բացին գեղեցիկ այն լեզուն, որ կկոչվի Հայկազյան լեզու»:

Երևանի Գեղարվեստի ակադեմիայի ռեկտոր, պրոֆ. Ա. Իսաբեկյանն իր ելույթում նշեց, որ Արա Սարգսյանը մեր ժողովրդի հիմնալի քանդակագործներից և Գեղարվեստի ակադեմիայի հիմնադիրներից մեկն էր, ում աշակերտած սաները դարձել են հայրենի արվեստագետներ ու նաև մանկավարժներ: Այս փարի մենք նշելու ենք անվանի քանդակագործի ծննդյան 100-ամյակը, և այսօրվա հանդիսությունը ևս մի փուլը է նրա վառ հիշատակին:

Պատմության ֆակուլտետի դեկան, պրոֆ. Բ. Հարությունյանը նույնպես նշեց, որ փեղի ունեցող իրադարձությունը կարևոր նշանակություն ունի Հայաստանի մշակութային կյանքում և թե բնավ էլ պատահական չէ, որ այս հուշարձանը կանգնեցվել է մեր համալսարանի գլխավոր մասնաշենքի առջև, որովհետև թե՛ մեր մեծերը և թե՛ 1919-ին հիմնադրված համալսարանը լույս են բերում:

Բանասիրական ֆակուլտետի մագիստրատուրայի 1-ին կուրսի ուսանող, անվանական կրթաթոշակառու Գևորգ Էմին-Տերյանն իր ելույթում նշեց, որ ուսանողների համար չափազանց պարտավորեցնող է մեր երկու մեծերի ոգեղեն ներկայությունը համալսարանի մոտ: Դա մեզ միշտ կհուշի, թե ով ենք մենք, որպիսիք ենք գալիս և ուր ենք գնում:

Քանդակագործ Աշոտ Անդրիասյանն իր ելույթում ասաց. «Այսօր մեզ համար հուզիչ օր է, քանի որ իրականացավ մեր մեծ ուսուցչի երազանքը, ուսուցիչ, որի սաներն են եղել արվեստագետներ Սարգիս Մուրադյանը, Ղուկաս Չուբարյանը, Արա Շիրազը, Սարգիս Բաղդասարյանը, Խաչատուր Իսկանդարյանը, Արշամ Շահինյանը, Յուրի Պետրոսյանը և շատ ուրիշներ, որոնցից շատերն այսօր ներկա են այսօրեղ»:

Երախտագիտության խոսք ասաց քանդակագործի ծոռնուկի Աստղիկ Ալթունյանը (Երևանի պետական բժշկական համալսարանի դեղագիտության ֆակուլտետի 5-րդ կուրսի ուսանողուհի): Այս հանդիսությունը մեծ խորհուրդ ունի, ասաց նա, քանի որ այն փեղի է ունենում իմ ականավոր պապի ծննդյան 100-ամյակի փարում և այսօրեղ՝ Երևանի պետական համալսարանում: Ես իմ երախտագիտությունն եմ հայտնում հուշարձանի փեղադրման բոլոր կազմակերպիչներին, ճարտարապետ Ռոմեն Զուկհալյանին, վարպետ Վարդան Ամրոյանին, բոլոր շինարարներին և մասնակիցներին:

Վերջում, որպես երախտիքի փուլը, համալսարանի ռեկտորը ծաղկեպսակ դրեց նորաբաց հուշարձանի պարվանդանին: Ծաղկեպսակներ դրվեցին նաև Երևանի քաղաքապետարանի և ուսանողության կողմից, և մինչ ուշ երեկո մարդկանց նորանոր խմբեր էին գալիս բացված հուշակոթողը փեսնելու:

ՎԱՀԱՆ ՄԱՂԱԼՅԱՆ